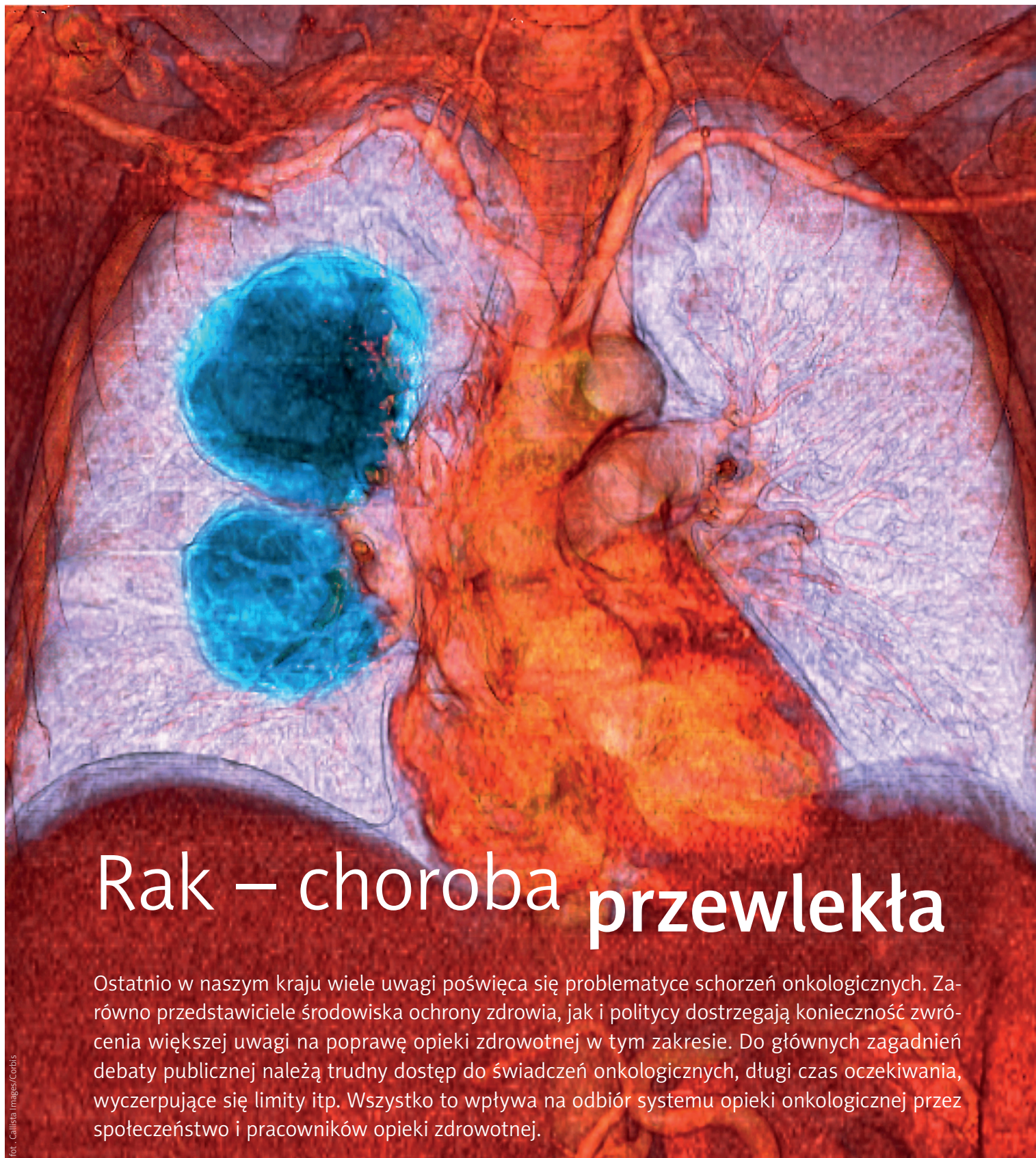

Polska onkologia ma problem z własnym sukcesem

Rak – choroba przewlekła

Ostatnio w naszym kraju wiele uwagi poświęca się problematyce schorzeń onkologicznych. Zarówno przedstawiciele środowiska ochrony zdrowia, jak i politycy dostrzegają konieczność zwrócenia większej uwagi na poprawę opieki zdrowotnej w tym zakresie. Do głównych zagadnień debaty publicznej należą trudny dostęp do świadczeń onkologicznych, długi czas oczekiwania, wyczerpujące się limity itp. Wszystko to wpływa na odbiór systemu opieki onkologicznej przez społeczeństwo i pracowników opieki zdrowotnej.

W tym kontekście warto zwrócić uwagę, że choroby nowotworowe stają się chorobami przewlekłymi. Co prawda, intensywne leczenie nowotworu trwa zwykle około roku, ale byli pacjenci przechodzą w fazę leczenia uzupełniającego lub tzw. *follow up*, trwającego wiele lat. Liczba tych pacjentów gwałtownie rośnie, co z kolei powoduje nasilenie występowania wspomnianych zjawisk związanych z dostępem do świadczeń zdrowotnych. Poniżej przedstawiono przegląd statystyki wybranych schorzeń nowotworowych, wykorzystujący dane NFZ z lat 2005–2012 dotyczące liczby osób leczonych z powodu nowotworów w ramach umowy z funduszem.

Rak płuc

Spośród chorób nowotworowych corocznie najczęściej występuje rak płuc (C34 według ICD-10). W latach 2005–2012 roczna liczba nowych potwierdzonych przypadków choroby (wielkość odpowiadająca epidemiologicznemu wskaźnikowi zapadalności) utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku 2012 wyniosła 17,2 tys. W analizowanym okresie roczna liczba wszystkich pacjentów (również zdiagnozowanych w latach poprzednich), którzy uzyskali jakiegokolwiek świadczenie związane z leczeniem raka płuc (wielkość odpowiadająca epidemiologicznemu wskaźnikowi chorobowości), wzrosła o jedną czwartą, do 51,2 tys. w roku 2012.

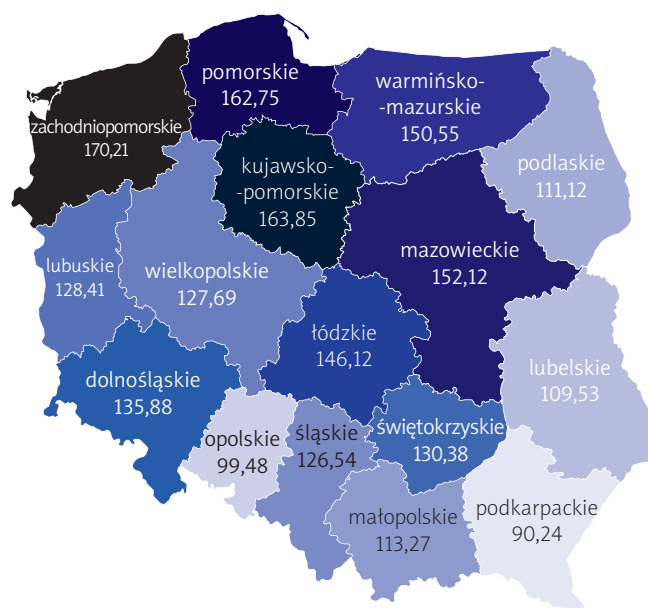
W tym samym czasie udział nowych przypadków raka płuc w grupie leczonych na tę chorobę spadł z 43 proc. w 2005 r. do 33 proc. w 2012 r. Oznacza to, że wśród osób leczonych na raka płuc rośnie liczba leczonych przewlekle. Warto odnotować, że w badanym okresie nastąpił wzrost zachorowań kobiet – z jednej czwartej do jednej trzeciej leczonych (16,7 tys. pacjentek w 2012 r.).

Pacjenci w wieku 50–54 lat stanowią 10 proc. leczonych na raka płuc, w wieku 55–59 lat – ponad 18 proc., natomiast w wieku 60–64 lat – 21 proc. (wartość maksymalna).

W 2012 r. najwyższy wskaźnik leczonych na raka płuc (C33–C34) odnotowano w województwie zachodniopomorskim – 170/100 tys. mieszkańców, najniższy zaś w podkarpackim – 90/100 tys. mieszkańców (ryc. 1 i 2).

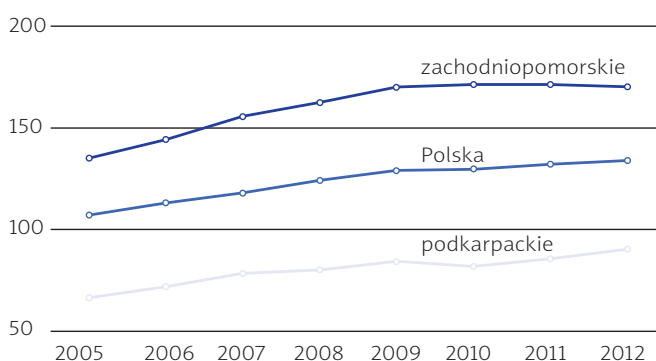
Rak piersi

Rak piersi (C50 według ICD-10) to kolejne częste schorzenie onkologiczne, dotyczące głównie kobiet – tylko 1 proc. leczonych stanowią mężczyźni. W latach 2005–2012 liczba nowych zachorowań na raka piersi utrzymywała się na podobnym poziomie – ok. 15 tys. W tym czasie liczba wszystkich osób poddanych terapii wzrosła o ponad 80 proc., osiągając w 2012 r. 147,5 tys. osób (w tym 778 mężczyzn). Udział nowych przypadków choroby wśród leczonych spadł z 18 proc. w 2005 r. do 11 proc. w 2012 r. Oznacza to, że tylko 1/10 pacjentów korzystających ze świadczeń opie-

Rycina 1. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka płuc (C33–C34) w Polsce w 2012 r. według województwa na 100 tys. ludności

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

Rycina 2. Liczba osób z potwierdzonym rozpoznaniem raka płuc (C33–C34) w województwach zachodniopomorskim i podkarpackim w latach 2005–2012 na 100 tys. ludności

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

„Tylko jedną dziesiątą pacjentów korzystających ze świadczeń z powodu raka piersi stanowią osoby w aktywnej fazie leczenia. Pozostali to chorzy stosujący leczenie uzupełniające oraz poddający się okresowym kontrolom”

Rycina 3. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka piersi (C50) w Polsce w 2012 r. według województw na 100 tys. ludności

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

„Liczba wszystkich kobiet leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka szyjki macicy wzrosła prawie o dwie trzecie, do 23,8 tys. w roku 2012”

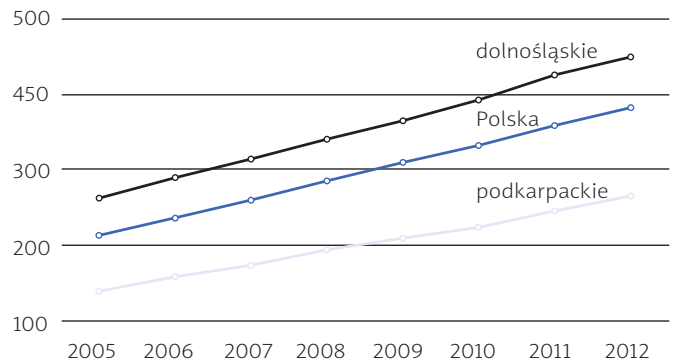
ki zdrowotnej z powodu raka piersi stanowią chorzy w aktywnej fazie leczenia. Pozostali to chorzy stosujący leczenie uzupełniające oraz poddający się okresowym kontrolom. Choroba najpowszechniej występuje wśród osób w wieku 50–59 lat – prawie 18 proc. wszystkich zachorowań.

W 2012 r. najwięcej osób z potwierdzonym rozpoznaniem raka piersi (C50) leczono w województwie dolnośląskim – 450/100 tys. mieszkańców, a najmniej w podkarpackim – 265/100 tys. mieszkańców w 2012 r. (ryc. 3 i 4).

Warto zwrócić uwagę na silną dynamikę wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń związanych z chorobą w latach 2005–2012 zaprezentowaną na rycinie 4. Zapewnienie koniecznych świadczeń zdrowotnych wszystkim chorym, będące efektem sukcesu terapeutycznego, może niebawem okazać się dużym wyzwaniem dla systemu opieki onkologicznej.

Rak jelita grubego

Na równie wysokim poziomie utrzymuje się w naszym kraju występowanie innej choroby nowotworowej – raka

Rycina 4. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka piersi (C50) w województwach dolnośląskim i podkarpackim w latach 2005–2012 na 100 tys. ludności

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

jelita grubego (C18–C20 według ICD-10). W 2012 r. liczba potwierdzonych nowych przypadków choroby wyniosła 14,6 tys. W analizowanym okresie liczba osób poddanych terapii z rozpoznaniem tej choroby wzrosła niemal dwukrotnie, do 87,8 tys. w 2012 r. W tym samym czasie udział nowych przypadków choroby wśród leczonych na raka jelita grubego spadł z 30 proc. w 2005 r. do 17 proc. w 2012 r. Udział kobiet w wymienionej populacji utrzymuje się na stałym poziomie 46 proc., w 2012 r. było to 40,6 tys. pacjentek. Na chorobę najbardziej narażone są osoby w wieku 60–74 lat – niemal 17 proc. leczonych.

W 2012 r. najwyższą wartość wskaźnika leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka okrężnicy (C18–C19) odnotowano w województwie zachodniopomorskim – 175/100 tys. mieszkańców, a najniższą w województwie podkarpackim – 110/100 tys. mieszkańców w 2012 r. (ryc. 5 i 6).

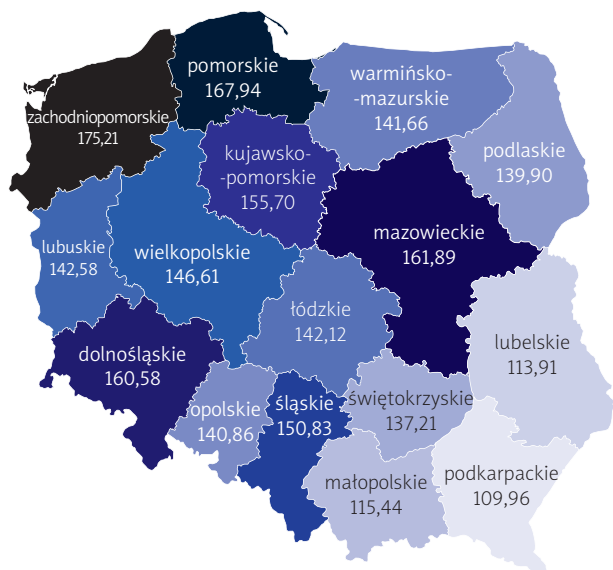
Rak szyjki macicy

Kolejnym często występującym schorzeniem nowotworowym u kobiet jest rak szyjki macicy (C53 według ICD-10). W tym wypadku notowana w latach 2005–2012 roczna liczba nowych przypadków choroby spadła prawie o jedną czwartą, do 2,7 tys. w 2012 r. W tym samym okresie liczba leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem choroby wzrosła niemal o dwie trzecie, do 23,8 tys. w 2012 r., przy czym udział nowych przypadków wśród wszystkich pacjentek spadł o połowę – z 24 proc. w 2005 r. do 12 proc. w 2012 r. Na raka szyjki macicy najczęściej chorują kobiety w wieku 50–59 lat.

W 2012 r. najwyższy wskaźnik pacjentek z potwierdzonym rozpoznaniem raka szyjki macicy odnotowano w województwie podlaskim – 157/100 tys. kobiet, najniższy natomiast w województwie podkarpackim – 97/100 tys. kobiet (ryc. 7 i 8).

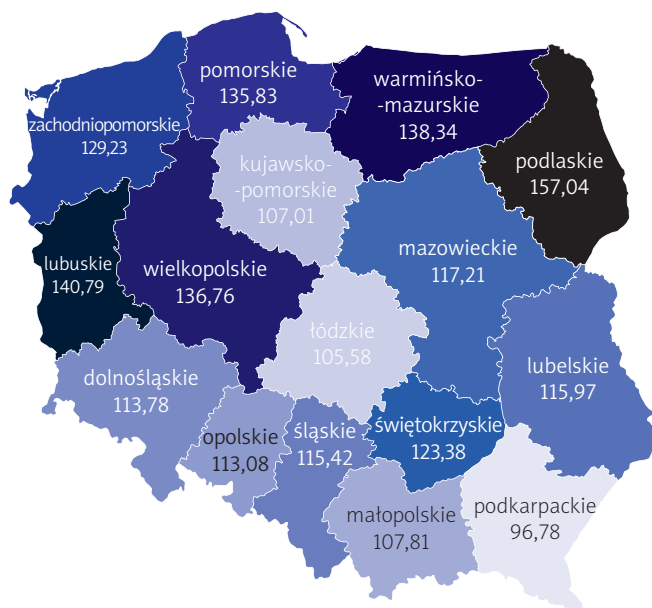
Podsumowanie

W odniesieniu do wszystkich zaprezentowanych schorzeń nowotworowych można zauważyć znaczny wzrost liczby osób leczonych w ciągu roku i jedno-

Rycina 5. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka okrężnicy (C18–C19) w Polsce w 2012 r. według województw na 100 tys. ludności

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

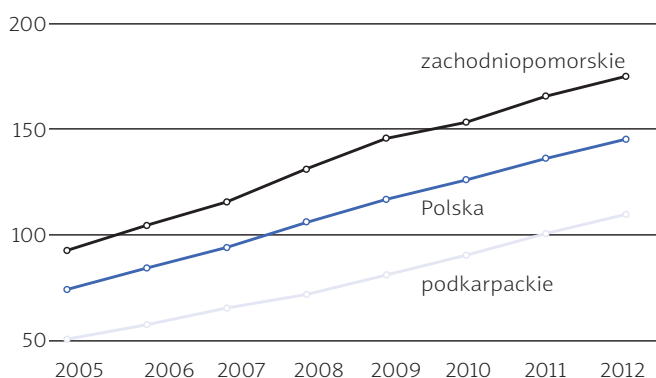

Rycina 7. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka szyjki macicy (C53) w Polsce w 2012 r. według województw na 100 tys. kobiet

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

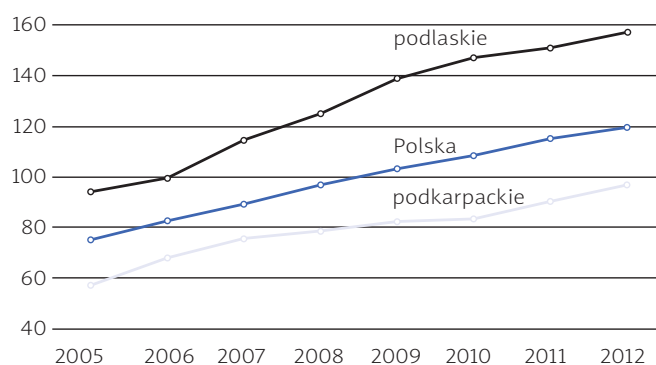
częście spadek udziału nowych przypadków choroby w populacji wszystkich leczonych. Zjawisko to może pośrednio wskazywać na poprawę opieki onkologicznej, skutkującej wydłużeniem okresu przeżycia pacjentów z chorobą nowotworową, ale również na poprawę edukacji zdrowotnej powodującej zgłaszanie się pacjentów na okresowe badania po ostrej fazie leczenia.

„ Wśród osób leczonych na raka płuc rośnie liczba leczonych przewlekle ”

Rycina 6. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka okrężnicy (C18–C19) w województwach zachodniopomorskim i podkarpackim w latach 2005–2012 na 100 tys. ludności

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

Rycina 8. Liczba osób leczonych z potwierdzonym rozpoznaniem raka szyjki macicy (C53) w województwach podlaskim i podkarpackim w latach 2005–2012 na 100 tys. kobiet

Źródło: www.dane-i-analazy.pl na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia

Niewykluczone, że jest to także przejaw zwiększenia dostępności świadczeń opieki zdrowotnej po ostrej fazie leczenia (tzw. *follow up*). Niezależnie od przyczyn, trzeba mieć świadomość, że ta liczna grupa pacjentów znajduje się pod opieką centrów onkologicznych, które poświęcają coraz większą część swojego potencjału na jej obsługę. Może się więc okazać konieczne dokonanie zmiany modelu opieki onkologicznej po ostrej fazie leczenia, aby odciążyć centra onkologiczne. Należy przy tym dołożyć wszelkich starań, aby ewentualne zmiany nie miały wpływu na obniżenie jakości opieki onkologicznej.

Andrzej Kozierekiewicz, Dariusz Gilewski
Autorzy są ekspertami serwisu www.dane-i-analazy.pl